

Ekomonitor, Brno, 20.10.2016

PRÁVNÍ OCHRANA PŘED HLUKEM

JUDR. MICHAL BERNARD, PH.D.

Obsah

- ❖ Definice hluku
- ❖ Účinky hluku na zdraví
- ❖ Zákon č. 267/2015 Sb.
- ❖ Zdroje hluku
- ❖ Opatření ke snižování hlučnosti
- ❖ Hlučnost v ČR
- ❖ Veřejnoprávní ochrana před hlukem
- ❖ Evropské právo ochrany před hlukem
- ❖ Příprava nové vyhlášky o stanovení seznamu aglomerací pro účely hodnocení a snižování hluku

Úvod do problematiky

- ❖ Zvuk: vzniká chvěním těles, kapalin nebo vzduchu
- ❖ Slyšitelný zvuk: 20 – 20 000Hz
- ❖ Hluk je nechtěný zvuk
- ❖ „Zvuk, který člověka ruší, obtěžuje anebo poškozuje (na zdraví, majetku, životním prostředí)“
- ❖ O působnosti rozhoduje intenzita a doba trvání

Právní definice hluku

- ❖ Právní definice hluku (§ 30 odst. 2 zák. č. 258/2000 Sb.):
- ❖ „*zvuk, který může být škodlivý pro zdraví a jehož imisní hygienický limit stanoví prováděcí právní předpis*“
- ❖ Nově obsažena negativní definice hluku: „*Za hluk se nepovažuje...*“
  - hlasový projev lidí a zvířat
  - produkce hudby provozované ve venkovním prostoru
  - zvuk působený přelivem povrchové vody přes vodní dílo sloužící k nakládání s vodami
  - Atd.

Účinky hluku na zdraví

- ❖ Specifické účinky: poškození sluchového aparátu
- ❖ Nespecifické účinky:
  - Zvýšení krevního tlaku → vyšší riziko infarktu
  - Poruchy spánku
  - Chronický stresor → podílí se na vzniku nebo zhoršování celé řady nemocí
  - Zhoršuje pracovní a studijní výkon
  - Způsobuje nebo prohlubuje stres
  - Působí negativní na mezilidskou komunikaci
  - Nepříznivě ovlivňuje sociální chování (agrese, neorganizovanost, neschopnost spolupráce)

Zdroje hluku

❖ *Doprava*

- Silniční
- Kolejová
- Letecká

❖ Pracovní prostředí, průmysl

❖ „Domácí“ hluk: el. spotřebiče, TV, audio

❖ „Volnočasový hluk“: diskotéky, koncerty, walkmany, sportovní akce

Opatření ke snižování hlukové zátěže (1/4)

❖ Urbanisticko – architektonická:

- ! Stěžejní fází je územní plánování
- Vhodné situování budov
- Sklady, obchody jako protihlukové bariéry
- Terasovité uspořádání obytných objektů
- Dispoziční řešení budov (ložnice na opačné straně, stěny k silnici bez oken atd.)

Opatření ke snižování hlukové zátěže (2/4)

❖ Urbanisticko – dopravní:

- ! Dlouhodobé úkoly územního plánování a koncepce dopravy
- Nové komunikace, centrální parkoviště a další dopravní plochy dostatečně daleko od chráněných budov
- Silnice vyšší třídy mimo obytnou zástavbu
- Vyloučit tranzit a těžkou nákladní dopravu z center měst a obcí
- Vytvořit podmínky pro preferenci MHD
- Klidové a pěší zóny v centrech měst a obcí

Opatření ke snižování hlukové zátěže (3/4)

❖ Dopravně – organizační:

- Snížení maximální dovolené rychlosti vozidel
  - + kontrola dodržování
  - + Nesmí znamenat nutnost náhlého zvyšování akcelerace
- Zužování vozovek
- Příčné prahy, retardéry na vjezdu do obce
- Zpoplatnění vjezdu do center měst, nízkoemisní zóny atd.

Opatření ke snižování hlukové zátěže (4/4)

❖ Stavebně – technická:

A) opatření u zdroje:

- Technologická obměna a modernizace součástí zdrojů hluku
- Úprava povrchu vozovky (tzv. „nízkohlučné“ porézní povrchy)
- Tiché pneumatiky (nařízení ES řeší pouze označování – od 1.7. 2012)

B) opatření na dráze šíření hluku:

- Protihlukové clony
- Zemní valy
- ! Pozor na odrazivý efekt
- Široké pásy zeleně (integrované opatření s ochranou ovzduší)

C) opatření na budovách vystavených hluku:

- Protihluková okna, protihlukové fasády
- → snižují pouze vnitřní hluk, použití pouze doplňkově k ostatním opatřením

Veřejnoprávní ochrana před hlukem – právní úprava

- ❖ Směrnice Rady a Evropského parlamentu č. 2002/49/ES o hodnocení a řízení hluku ve vnějším prostředí
- ❖ Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- ❖ Nařízení vlády č. 272/2011 Sb., o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací
- ❖ Nařízení vlády č. 9/2002 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na výrobky z hlediska emisí hluku
- ❖ Vyhláška MMR č. 561/2006 Sb., o stanovení seznamu aglomerací pro účely hodnocení a snižování hluku
- ❖ Vyhláška MMR č. 523/2006 Sb., o hlukovém mapování

Metodické návody MZdr.

- ❖ Metodický návod MZdr ČR č.j. OVZ-32.0-19.02.2007/6306 pro měření a hodnocení hluku z leteckého provozu
- ❖ Metodický návod MZdr ČR, hlavního hygienika ČR HEM-300- 11.12.01-34065 pro měření a hodnocení hluku v mimopracovním prostředí
- ❖ Metodický návod MZdr ČR HEM-300-26.4.01-16344 pro měření a hodnocení hluku v pracovním prostředí a vibrací
- ❖ Metodický návod č.j. 62545/2010-OVZ-32.3-1.11.2010 pro hodnocení hluku v chráněném venkovním prostoru staveb.

Zákon č. 258/2000 Sb.

- ❖ Účinnost od 1.1. 2001
- ❖ § 30 až 36: ochrana před hlukem, vibracemi a neionizujícím zářením
- ❖ § 77: orgán ochrany veřejného zdraví jako DOSS
- ❖ § 78 až 95: státní správa v ochraně veřejného zdraví
- ❖ § 99: rozhodnutí podle § 31 odst. 1 lze vázat na splnění podmínek

Novela č. 267/2015 Sb.

- ❖ Účinnost od 1.12. 2015
- ❖ Řeší očkování, hluk, sladění se správním řádem
- ❖ Podstatná úprava § 77
- ❖ § 82/1: oprávnění KHS vstoupit do obydlí fyzické osoby ke zjištění zdroje hluku a vibrací, kterým byl překročen hygienický limit
- ❖ Negativní vymezení hluku – veřejná produkce hudby – pravomoc se přenáší na obce (§ 10 b zákona o obcích)
- ❖ § 30/1: *Splnění povinnosti k ochraně před hlukem z provozu na pozemních komunikacích nebo drahách v chráněném venkovním prostoru stavby se považuje i za splnění této povinnosti v chráněném vnitřním prostoru stavby.*

Orgány ochrany veřejného zdraví

❖ Ministerstvo zdravotnictví:

ústřední orgán, řídí a kontroluje výkon státní správy, metodicky řídí a kontroluje ostatní orgány veřejného zdraví, rozhoduje o opravných prostředcích proti KHS

❖ Na MZdr zřízena funkce hlavního hygienika

❖ Krajské hygienické stanice:

Vydávají rozhodnutí, povolení a stanoviska, vykonávají státní dozor, kontrolní a sankční pravomoci, provádějí hodnocení a řízení zdravotních rizik

Další subjekty

- ❖ **Zdravotní ústavy**: zejm. vyšetřování a měření složek životních a pracovních podmínek, sledování ukazatelů zdravot. stavu obyvatel
- ❖ **Národní referenční laboratoř** (při ZÚ Ostrava): rozhodčí expertízy, podílí se na náročných měřeních, metodická činnost v oblasti měření a hodnocení hluku
- ❖ **Autorizované osoby**: osoby způsobilé provádět autorizovaná měření hluku, seznam ve Věstníku MZdr
- ❖ **Ministerstvo životního prostředí**: stanoví tiché oblasti ve volné krajině
- ❖ **Ministerstvo dopravy**: pořizuje akční plány pro letiště, silnice a železnice
- ❖ **Krajské úřady**: pořizují akční plány pro aglomerace a silnice ve vlastnictví kraje

Hygienické limity hluku

- ❖ Nařízení vlády č. 272/2011 Sb.
- ❖ Limity pro:
  - Chráněný vnitřní prostor staveb
  - Chráněný venkovní prostor staveb
  - Chráněný venkovní prostor
  - Pracoviště
- ❖ K základním limitům se připočítávají korekce
  - příloha č. 2 pro vnitřní prostor
  - příloha č. 3 pro vnější prostor

Vyjádření hodnot hluku

- ❖ Zpravidla ekvivalentní hladina akustického tlaku $A L_{Aeq, T}$:
  - V denní době: pro 8 souvislých na sebe navazujících nejhlučnějších hodin
  - V noční době: pro nejhlučnější 1 hodinu
  - Pro hluk z dopravy a leteckého provozu pro celou denní dobu (16 hod) a celou noční dobu (8 hod)

Limity pro vnitřní prostor staveb

- ❖ pobytové místnosti ve stavebách zařízení pro výchovu a vzdělávání, pro zdravotní a sociální účely a ve funkčně obdobných stavebách a obytné místnosti ve všech stavebách.(§ 30 odst. 3 zák. ve znění novely 267/2015 Sb.)
- ❖ § 11 NV č. 272/2011 Sb.
- ❖ Základní hodnota: **40 dB**
- ❖ Přičítají se korekce dle přílohy č. 2 k NV 272/2011 Sb.)
- ❖ V případě hluku s tónovými složkami (s výjimkou hluku z dopravy na pozemních komunikacích, dráhách a z leteckého provozu): další korekce **-5 dB**.

Limity pro venkovní prostor a pro venkovní prostor staveb

- ❖ Chráněný venkovní prostor (§ 30 odst. 3 zák.):
  - *„nezastavěné pozemky, které jsou užívány k rekreaci, lázeňské léčebně rehabilitační péči a výuce, s výjimkou lesních a zemědělských pozemků a venkovních pracovišť. “*
  - Novelou vypadly pozemky ke „sportu, léčení“
- ❖ Chráněný venkovní prostor stavby (§ 30/3 zák., po novele):
  - *prostor do vzdálenosti 2 m před částí jejich obvodového pláště, významný z hlediska pronikání hluku zvenčí do chráněného vnitřního prostoru bytových domů, rodinných domů, staveb pro předškolní a školní výchovu a vzdělávání, staveb pro zdravotní a sociální účely, jakož i funkčně obdobných staveb.*
- ❖ § 12 NV č. 272/2011 Sb.
- ❖ Základní hodnota: **50 dB**
- ❖ Přičítají se korekce dle přílohy č. 3 NV 272/2011 Sb.)

Povolení provozu nadlimitního zdroje hluku

- ❖ § 31 odst. 1. zák. 258/2000 Sb. (novelou nedotčeno)
- ❖ nelze z **vážných** důvodů dodržet hygienické limity
- ❖ na základě **povolení**
- ❖ prokáže, že hluk **bude** omezen na „**rozumně dosažitelnou míru**“
  - def.: „*poměr mezi náklady a přínosy, i s ohledem na počet exponovaných osob*“ (x zásada rovnosti a právo každého na ochranu zdraví)
- ❖ účastníkem řízení **pouze žadatel** (nikoliv osoby hlukem přímo dotčené – v rozporu s čl. 36 LZPS)

§ 77 zákona (1/2)

- ❖ (1) KHS je dotčeným orgánem vydává stanovisko, lze vázat na splnění podmínek
- ❖ (2) u záměru, u kterého lze důvodně předpokládat, že bude po uvedení do provozu zdrojem hluku nebo vibrací, zejména z provozu na pozemních komunikacích nebo železničních drahách, nelze ke stavbě, která by mohla být tímto hlukem či vibracemi dotčena, vydat kladné stanovisko KHS bez opatření k ochraně před hlukem nebo vibracemi.
- ❖ (3) stavební záměr vždy posoudit z hlediska ochrany před hlukem ze strany KHS

§ 77 zákona (2/2)

- ❖ (4) do území zatíženého zdrojem hluku povinnost předložit KHS měření hluku provedené podle § 32a a návrh opatření k ochraně před hlukem.
- ❖ (5) Neprovede-li stavebník dostatečná opatření k ochraně před hlukem, nemůže žádat, aby tato opatření provedl provozovatel, vlastník nebo správce zdroje hluku. To neplatí, dojde-li k prokazatelnému navýšení hluku ze zdroje hluku; co se považuje za prokazatelné navýšení hluku, stanoví prováděcí právní předpis.

Zvláštní případy - hudba

- ❖ Povinnost dodržovat limity zajistí pořadatel, pokud ho nelze zjistit, pak vlastník pozemku nebo stavby
- ❖ Limity konstruovány stejně → počítají se jako průměrná hodnota pro denní (8 nejhluchnějších za sebou jdoucích hodin) a noční (1 nejhluchnější hodina) dobu
- ❖ Korekce **-5 dB** v chráněném venkovním prostoru staveb lůžkových zařízení a lázní
- ❖ U elektronicky zesilované hudby: limit **100 dB** (4 hod)
- ❖ Rozsudek NSS č.j. 6 As 44/2014-88
- ❖ Negativní definice hluku

Zvláštní případy - letiště

- ❖ Limity pro venkovní prostor:
  - **60 dB** den, **50 dB** noc
  - Vztahuje se na „charakteristický letový den“
  - §2 písm. m + §12 odst. 8 NV č. 272/2011 Sb.
- ❖ Nelze udělit výjimku k provozu nadlimitního zdroje hluku
- ❖ § 31 odst. 2 zák: při překročení limitů na vojenském letišti a civilním letišti > 50 000 startů nebo přistání povinnost navrhnout ochranné hlukové pásmo (OHP)
- ❖ V OHP u vyjmenovaných typů staveb povinnost zajistit dodržování alespoň vnitřních limitů, pokud nelze → návrh na vyvlastnění
- ❖ Provozovatelé ostatních typů letišť musí vždy dodržet limity hluku

Zvláštní případy – pozemní komunikace

- ❖ Vlastník podle typů komunikace:
  - D,R, I. třída – stát
  - II., III. třída – kraj
  - Místní, účelová – obec
- ❖ Nelze použít korekci -5 dB pro tónovou složku
- ❖ Limity: příloha č. 3 část A, včetně nové tabulky č. 2
- ❖ § 30/1: *Splnění povinnosti k ochraně před hlukem z provozu na pozemních komunikacích nebo dráhách v chráněném venkovním prostoru stavby se považuje i za splnění této povinnosti v chráněném vnitřním prostoru stavby.*

Zvláštní případy – hluk ze stavební činnosti

❖ Limity:

- Vnitřní: v době 7:00 – 21:00: **55 dB**
- Vnější:
  - V době 6:00 – 7:00: **60 dB**
  - V době 7:00 – 21:00: **65 dB**
  - V době 21:00 – 22:00: **60 dB**
  - V době 22:00 – 6:00: **45 dB**
- Při stavební činnosti kratší než 14 hod se vypočte podle vzorce v příloze č. 3

Obecně závazné vyhlášky obcí

❖ § 10 zákona o obcích:

- a) k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku; zejména může stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejných prostranstvích v obci jsou takové činnosti zakázány,
- b) pro pořádání, průběh a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték, stanovením závazných podmínek v rozsahu nezbytném k zajištění veřejného pořádku,

Judikatura Ústavního soudu

- ❖ Pl. ÚS 44/06 (obec Těrlicko) ze dne 3.4. 2007
- ❖ Pl. ÚS 35/06 (obec Kořenov) ze dne 22.4. 2008
- ❖ Pl. ÚS 46/06 (obec Mariánské Lázně) ze dne 21.10. 2008

Rozsah soudního přezkumu

- ❖ Test čtyř kroků (Pl ÚS. 63/04)
- ❖ 1. Pravomoc obce k vydání vyhlášky
- ❖ 2. Působnost obce k vydání vyhlášky
- ❖ 3. Nezneužití zákonem svěřené působnosti
- ❖ 4. Rozumnost, proporcionalita obsahu vyhlášky

Obecné mantinely pro tvorbu vyhlášky

- ❖ NE úprava již stanovená zákonem
- ❖ NE odlišně od toho, jak stanoví zákon
- ❖ NE záležitosti, které jsou vyhrazeny pouze zákonu
- ❖ POUZE místní záležitosti
- ❖ Proporcionalita

Zobecnění „úspěšných“ vyhlášek

- ❖ Cílem a účelem regulace musí být ochrana veřejného pořádku (nikoliv ochrana před nadlimitním hlukem)
- ❖ Nezakazovat plošně určité činnosti, ale stanovit časové a místní omezení zákazu
- ❖ Lze definovat dobu nočního klidu, klidně i odlišně pro jednotlivé dny
- ❖ Omezení a zákazy nejen na „veřejných prostranstvích“, ale kdekoliv jsou způsobilé narušit veřejný pořádek
- ❖ Lze stanovit povinnosti k zabránění nepřiměřeného obtěžování veřejnou produkcí hudby

Evropské právo ochrany před hlukem

- ❖ V ES považováno za součást kapitoly životní prostředí, na starosti na EK má DG Enviro
- ❖ Ochrana proti hluku v 2. a 4. akčním programu pro životní prostředí
- ❖ 1996: Zelená kniha „Budoucí politika ochrany před hlukem“
- ❖ 6. akční program pro životní prostředí (2002 – 2012) – ochrana před hlukem jednou z priorit

Směrnice 2002/49/ES

- ❖ Zpoždění při transpozici (účinnost od 18.7. 2004) – české transpoziční předpisy až od 2007
- ❖ strategické hlukové mapy
- ❖ akční plány
- ❖ informování a zapojení veřejnosti
- ❖ V roce 2009 Komise měla předložit zprávu o implementaci směrnice – vydáno až 1.6. 2011
- ❖ http://circa.europa.eu/Public/irc/env/noisedir/library?l=/directive_200249/commissions_reports/comm_rapportpdf/EN_1.0_&a=d

Strategické hlukové mapy (1/2)

- ❖ Aglomerace a hlavní dopravní tepny
- ❖ Zpracovává MZdr
- ❖ V barevných izofonách po 5 dB
- ❖ Povinnost zpřístupnit veřejnosti
- ❖ Nastaveny tzv. mezní hodnoty
- ❖ Mapová + textová část
- ❖ **I. Vlna mapování:** (do 30.6. 2007)
  - Aglomerace Praha, Brno, Ostrava
  - Letiště Ruzyně
  - Silnice > 6 mil. vozidel ročně
  - Železnice > 60 tisíc vlaků ročně

Strategické hlukové mapy (2/2)

- ❖ **II. Vlna mapování** (do 30.6. 2012) – realita říjen 2015
  - Výrazně větší území a rozsah
  - Aglomerace Ústí n.L – Teplice, Plzeň, Liberec, Olomouc
  - Silnice > 3 mil. vozidel ročně
  - Železnice > 30 tisíc vlaků ročně

- ❖ <http://hlukovemapy.mzcr.cz/>
- ❖ Den (Ldvn) / noc (Ln)
- ❖ www.gov.cz → Mapy → Socioekonomické jevy →
Strategické hlukové mapy

Akční plány

- ❖ Opatření ke snižování hlukové zátěže, prioritně v oblastech překročení mezních hodnot hluku
  - Zpracovávají:
    - krajské úřady pro aglomerace a silnice ve svém vlastnictví
    - Ministerstvo dopravy pro letiště Ruzyně a silnice
- ❖ I. vlna - do 18.7. 2008
- ❖ II. vlna – do 18.7. 2013 (předpoklad: konec listopadu 2016)
  - zapojení veřejnosti
    - návrh akčního plánu zpřístupnit v listinné a elektronické podobě (§ 6 vyhlášky 523/2006 Sb.)
    - vyhodnocení došlých připomínek stejným způsobem

Návrh nové vyhlášky o stanovení seznamu aglomerací pro účely hodnocení a snižování hluku (1/2)

- ❖ MMR připravuje novou vyhlášku o stanovení seznamu aglomerací pro účely hodnocení a snižování hluku
- ❖ Tato vyhláška je vydávaná k provedení ustanovení § 81a zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví
- ❖ Navrhovaná vyhláška je v rozporu s hlavními cíli Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/49/ES o hodnocení a řízení hluku ve venkovním prostředí

Návrh nové vyhlášky o stanovení seznamu aglomerací pro účely hodnocení a snižování hluku (2/2)

- ❖ omezuje rozsah území, pro které se bude provádět strategické hlukové mapování
- ❖ K omezení dochází prostřednictvím nesprávného vymezení pojmu „aglomerace“.
- ❖ vyhláška směřuje i k omezení informací o hluku (nebude možné vyhodnotit změny oproti původnímu strategickému hlukovému mapování a úspěšnost přijatých akčních plánů a další
- ❖ Oficiálním důvodem je „průchodnost“ staveb TEN-T na okrajích velkých měst

Děkuji za pozornost